

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

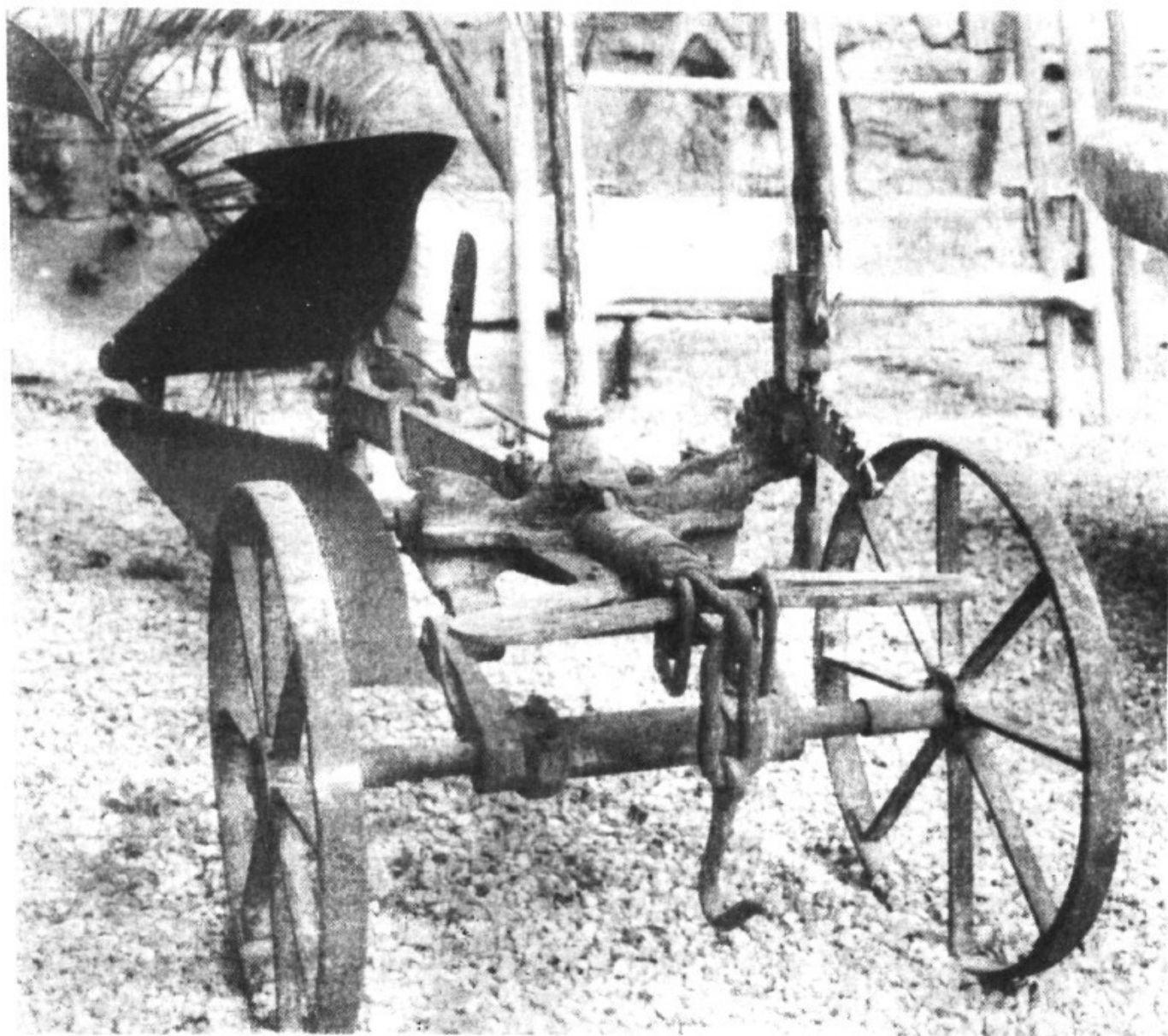
ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Número 55

FEBRER

Any 1991

Sumari

Editorial i Sumari	2
Memòria Ram: Els funerals	3
L'església de Maria	4
Casa de la Vila	7
Sa Xerradeta	8
No vaig anar a Barcelona	10
Pau al golf	10
D'això que tant se'n parla	11
Exposició de pintura	12
La situació de l'ametlla a Mallorca	13
Bullit de Notícies	14
Demografia. Telèfons d'interès	16
El temps. Temps passat	17
Poemes i gloses	18
Imatges dels Reis i de Sant Antoni	20
Jaume Vidal i Alcover, en el record	22
Exposició a Sa Capella Fonda	23
Diumenge Musical	24
Carrerany Esportiu	26
Feim Carrerany	28

Fotografies:

Pere Ribas Colombram
 Magí Fernol Bauçà
 Joana Maria Colombram Llompart
 Jaume Mestre Llompart
 Arxiu particular mossèn Gabriel Server

Dibuixos:

Joana Maria Queralt Gibert

EDITORIAL

QUASI MAI EN UNA EDITORIAL ENS HEM REFERIT A TEMES QUE SURTIN DEL NOSTRE ENTORN, DE LA NOSTRA COMUNITAT AUTÒNOMA O DE MARIA. EN AQUESTA OCASIÓ CONSIDERAM QUE UNA GUERRA, LA DEL GOLF PÈRSIC BÉ MEREIX UN COMENTARI. A FINALS D'AQUEST SEGLE ÉS INCREÏBLE QUE LES DISTINTES FORCES INTERNACIONALS NO HAGIN SABUT O VOLGUT DONAR UNA SOLUCIÓ PACÍFICA I DIALOGADA A UNA SITUACIÓ PROVOCADA PER L'ACTITUD AGRESSIVA I FANÀTICA DE SADAM HUSSEIN EL QUAL TAMBÉ HA OBLIDAT NORMES DE COMPORTAMENT I S'HA AVENTURAT EN UNA IRRACIONAL ODISSEA, DUENT GENT INNOCENT A UN AUTÈNTIC CARNATGE. ARA NO ÉS HORA DE CULPAR A UN O ALTRE BÀNDOL I SI DE TREBALLAR DINTRE DE LES NOSTRES ESCASSES POSSIBILITATS PER TAL QUE LA PAU REGNI EN AQUESTA I ALTRES SITUACIONS PARESCUDES. UNA VEGADA MÉS S'HA VIST QUE LA COMUNITAT INTERNACIONAL NO RESPON DE LA MATEIXA MANERA A SITUACIONS SEMBLANTS I SEGUEIX LES INDICACIONS DELS PAÏSOS MÉS PODEROSOS I LES SEVES CONVENIÈNCIES ECONÒMIQUES. AL CARRER, ENTRE NOSALTRES, LES POSTURES PASSEN PER DEMANAR SENY ALS DIRIGENTS DE LES DISTINTES NACIONS, ENTRE ELLES ESPANYA, I NO PARTICIPIN EN AQUESTA GUERRA, PERÒ TAMBÉ HI HA CONSCIÈNCIA DE LA SITUACIÓ QUE HAVIA PROVOCAT L'OCUPACIÓ DE KUWAIT PER PART DE L'EXÈRCIT DE L'IRAK. LES REACCIONS DAVANT AQUESTA NO VAREN TENIR LA MATEIXA RESPOSTA QUE HA TENGUT ARA LA PARTICIPACIÓ INTERNACIONAL EN EL CONFLICTE, DINS LES SEUS DELS COL·LECTIUS PACIFISTES QUE SEMPRE TENEN TENDÈNCIA A POSAR-SE DE PART DE L'APARENTMENT MÉS DÈBIL. L'ESPERANÇA QUE TENIA EL CIUTADÀ NORMAL QUE, AL FINAL, IRAQ RETIRÀS LES SEVES TROPES NO VA TENIR RESSÓ I ARA GENT INNOCENT PAGA AMB LA SEVA VIDA ELS DISBARATS DELS POLÍTICS. LES VALORACIONS QUE DAMUNT LA SITUACIÓ ES PUGUIN FER SÓN MOLT DIVERSES, PERÒ, UNES I ALTRES HAURIEN D'ANAR ENCAMINADES CAP A UN FINAL FELIÇ D'AQUESTA HORRIBLE HISTÒRIA.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Fernol Bauçà
 Pere Fons Pascual
 Joan Gelabert i Mas
 Jaume Mestre Llompart
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Bartomeu Pastor Sureda, Pere Sureda Ribas, Joan Mas i Vives, Enric Pozo Mas, Club Ciclista de Maria de la Salut, Miquel Oliver Roig, Jaume Santandreu Sureda, Bartomeu Monjo Sureda, Revista Mel i Sucre.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY, Sant Miquel, 11

07519 Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Apostol y Civilizador. Petra.

Nº DEPÓSIT LEGAL: PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany
 no es fa responsable de les
 opinions dels qui hi escriuen

MEMÒRIA R.A.M.

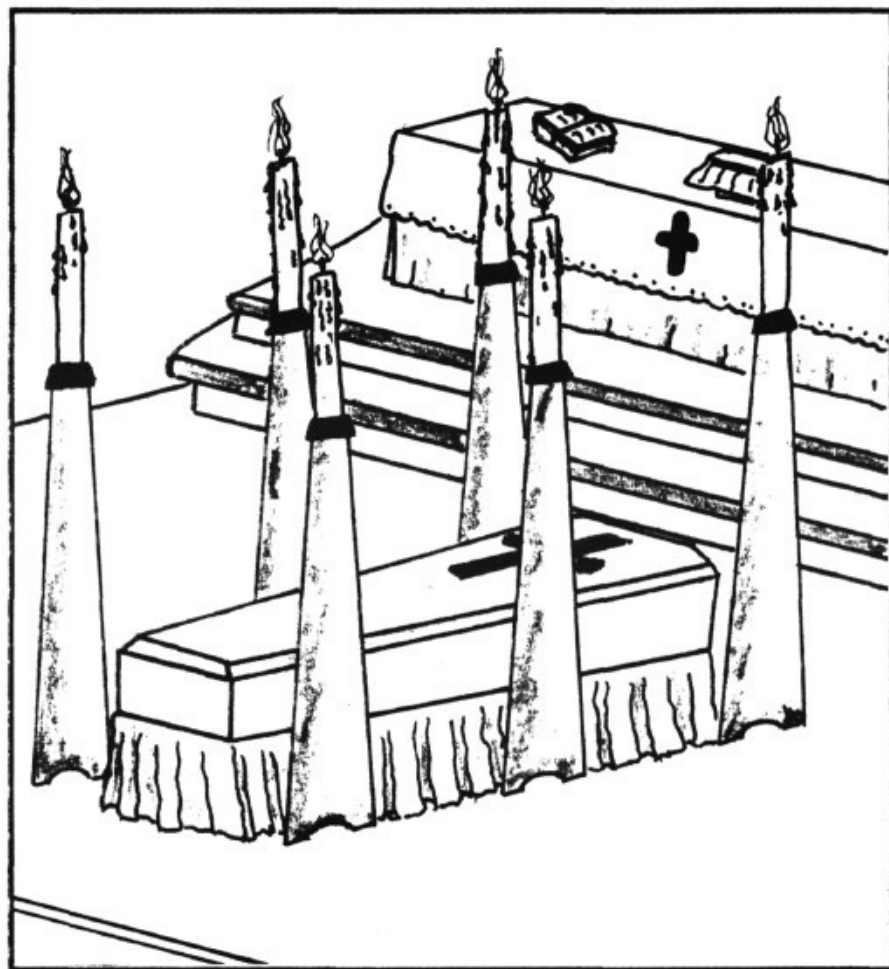
ELS FUNERALS

La mort, a la nostra societat, sempre ha anat acompanyada d'una parafernàlia, bona o dolenta segons els cassos, que l'envolta. Aquesta varia molt segons l'edat o la causa de la defunció. Una altra variable important és el rol personal, social o econòmic que el difunt desenvolupava en vida. Però si l'observador de tot aquest quadre, amb els seus deferents matisos, és un infant, la interpretació queda diluïda en una mescla de realitat i conte fantàstic.

Quan era escolanet, els funerals constituïen les funcions religioses més sol·emnes, si deixam de banda les grans festes. Però no tots eren iguals: n'hi havia de primera, segona, tercera... potser hi hagués més categories, depenent de la posició econòmica del finat. Peraixò, envoltant les cames que havien d'aguantar el taüt o el túmul, s'hi col·locaven més o manco parells d'uns pilars negres, en forma de tronc de piràmide, dels qual no he pogut trobar el nom, amb les seves respectives atxes enceses.

També notàvem la diferent classe amb el que cobràvem. Perquè, això sí, cosa que ens alegrava molt, en acabar el funeral, i mentre els assistents donaven el condol als familiars, el senyor rector ens posava en fila india, i ens repartia una, dues, tres pessetes, un duro, a cada un. Era la primera, podríem dir, feina remunerada que fèiem. Desitjàvem treballar més amb la mateixa força que no volíem que es morís ningú.

Abans de la funció acudíem a casa del difunt, en processó, a resar el rosari, vestits amb el ruquet i la sotana. Portàvem dos cirials. Encara no havia viscut cap mort a casa i no havia vist cap cadàver. Així que, de reüll, des de la sala de la casa intentava, amb un voler i no voler, veure'l per entre el badall de la porta. Era una morbositat infantil que, com més envant he pogut observar,

molts d'adults practiquen amb molta devoció. Allí els familiars i veïns feien un repàs de la vida del difunt, triant les anècdotes més importants o més recents del difunt.

Finalitzat el rosari, sortíem al carrer ordenadament i seriosos. Fora ens esperaven els homes amb les atxes enceses, conversant. Era un moment, per a nosaltres, esfereïdor: sentíem els forts cops de martell, tancant la tapa del taüt, en un moment que s'havia fet un silenci total, entremesclant-se amb els plors i gemecs dels familiars. Mentre, els escolanets que havien quedat al campanar, en divisar l'acompanyament fúnebre, començaven a tocar a mort.

Els funerals eren quasi sempre de cos present i cantats. A vegades venien cors

o músics de fora: ja he dit que era una funció solemne. En el moment del responso, el capellà, amb una casulla negra, encensava el difunt, que en aquells moments es trobava envoltat de tots els escolanets, i també es sentia des del campanar, el tocar de mort.

El campanar era una de les altres obsessions: la mescla desig-temor també hi era present, especialment aquests vespres. Record haver pujat sempre amb els ulls clucs per por de què les òlibes "ens els treguessin". Els més grans aprofitaven aquests temors per assustar-nos i divertir-se.

El pas del temps ens ha canviat, als funerals i a nosaltres.

Magí Ferriol.

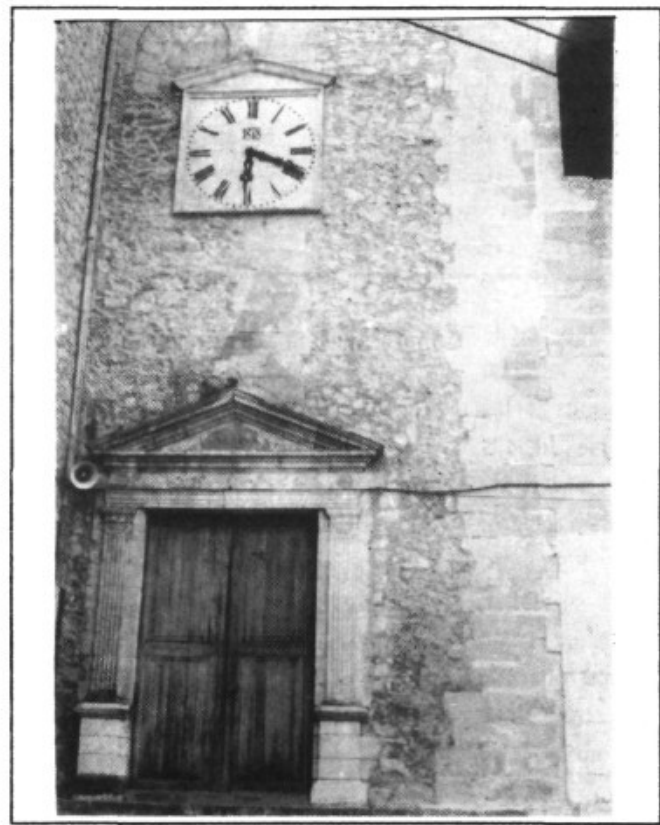
L'ESGLÉSIA DE MARIA

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA DE MARIA

1. INTRODUCCIÓ:

L'església de Maria es construí a Son Puig, un dels quatre turons que configuren l'actual perfil del terme. Es tractava d'un punt estratègic físicament, però també socioeconòmicament. Era l'indret on coincidien tres grans propietats: Roqueta, Son Roig i les propietats i cavalleria del Comte de Formiguera.

Les primeres constatacions documentals de construccions de cases, al punt anomenat sa Plaça de Dalt i voltants, són de 1578 (1). Hi havia un total de 22 cases sense comptar les que estaven disperses (possessiones). Això ens donaria una població agrupada aproximada a les 100 persones; si bé el fort creixement poblacional tendrà lloc a partir del segle XVIII. És el moment de la gran expansió demogràfica deguda a l'accés del jornalero a la petita propietat.

(1) A.R.M. D- 1252

(2) Volem agrair la documentació que ens ha facilitat l'investigador Antoni Mas de Sta. Margalida.

Arxiu de Sta. Margalida. Llibre de Consells de la vila de Sta. Margalida, 1577-1602.

(3) MUNAR, Gaspar: Parroquia y santuario de Ntra. Sta. de la Salud de la Villa de Maria. Palma, 1965.

2. CONSTRUCCIÓ DE LA PRIMERA CAPELLA PÚBLICA:

La primera referència documental a l'església de Maria és de 1592 (2). Es tracta de la construcció d'una capella per la que rebran un ajut de 10 lliures del Consell de Santa Margalida.

De moment, i fins que no trobem més documentació, mantenim que aquesta capella podria coincidir amb l'actual sagristia. L'estructura interna i llur situació, al costat del cementiri, ens ho fa pensar així.

Posteriorment, l'any 1597, en ocasió de la visita pastoral feta pel bisbe Vich i Manrique a Sta. Margalida hi ha una petita referència a aquest petit oratori (3).

L'any 1638 els consellers de Sta. Margalida donaren 10 lliures als obrers de la "Mare de Déu de la Salut del lloc de Maria per a fer un càlcer [calze]... que serà fer-ne un servici a Déu nostre senyor" (4). Aquest document és molt interessant, ja que és la primera vegada en què apareix "Mare de Déu de la Salut del poble de Maria". El document continua dient "...aquest calze permetrà dir missa a Maria i no haver-se de desplaçar a Sta. Margalida". Sabem per tradicions orals que la gent també anava a missa a Roqueta. De fet, encara es podria reconstruir un caminet que enllaçava el carrer de Sa Raval i l'esmentada possessió.

3. SEGLE XVII: INDEPENDÈNCIA ECLESIASTICA:

A l'acabament del segle XVII, concretament dia 8 de setembre de 1696 s'hi instal·là la Reserva del Santíssim i la Font del Baptisme (5). Ja abans, l'any 1686, dia 18 de novembre tenim una visita del bisbe Pere d'Alagó i de Cardona (6), que va manar que es fes un "lavabo" a l'Altar Major. També hi ha un inventari de robes i ornaments de la sagristia.

Al segle XVIII l'església rep una forta empenta. L'any 1677 (28 de desembre) es beneeix el cementiri, al costat de l'església, on romandrà fins a la bendició del cementiri actual (26 de juny de 1887). D'aquesta manera els difunts de Maria ja no havien de ser traslladats i enterrats a Sta. Margalida. Posteriorment, l'any 1696 s'inaugura la font de Baptisme i el sagrament del matrimoni.

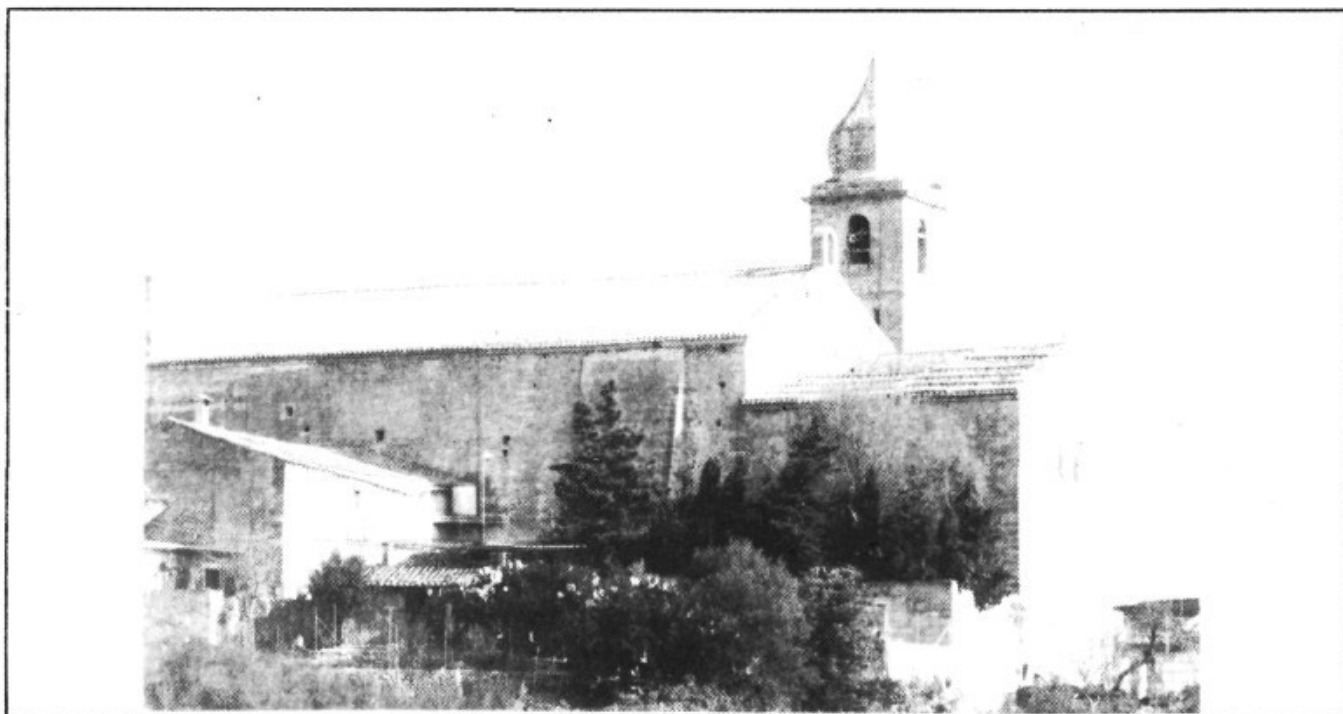
Al segle XVIII, l'any 1740 s'aconsegueix crear la capellania (7). La senyora Elisabet Sureda i Desbrull (de Roqueta) fundà una capellania, "collatícia". El capellà tenia l'obligació de celebrar cada dia una missa per a la fundadora i per als del poble de Maria. Estava

(4) A.M. Sta. Margalida. Als 14 n. 1638 fol. 22. Ajuntaments de 1637 fins 1654, divisió primera n.6

(5) ROTGER, Mateo: Nuestra Señora de la Salud del pueblo de Maria. Palma, 1898.

(6) Arxiu Diocesà. Alagón. Visitas Forenses (1686-87. Maria (18-XI-1686 p. 164 v.).

(7) Arxiu Diocesà. 163/23

dotada amb 100 lliures de cens. El capellà-vicari era mossèn Bernat Malonda. Tenim constància que a aquesta època hi havia a la capellania un total de 199 famílies, 468 persones de comunió i 85 de confessió.

El vicari Jaume Negre fou el gran impulsor de la construcció de l'actual església. Era natural de Maria i va ésser vicari a la segona meitat del segle XVIII (de 1753 a ?).

L'acabament de l'església és de 1786 i la vicaria de 1760.

4. INDEPENDÈNCIA ADMINISTRATIVA AL SEGLE XIX.

A principis del segle XIX, l'Ajuntament de Maria sol·licita el nomenament d'un vocari o rector al que se li ha d'assignar una tercera part del territori i dels fruits de Sta. Margalida (8).

El mateix any de la constitució de Maria com a municipi trobam una petició, per part del vicari Tomàs Company, al bisbe per tal que doni permís per a eixamplar l'església (9).

A la visita pastoral feta pel bisbe Rafel Manó el 31 de maig de 1849 (10) hi consta una relació dels eclesiàstics residents a Maria, i, que eren:

- D. Tomàs Company, prevere, exclaustat de l'orde de Predicadors. Vicari de l'església des del dia 30 de Maig de 1844. Tenia 44 anys.

- D. Josep Carreras, prevere, natural i veí de Maria.

- D. Julià Cifre, prevere, exclaustat de l'Orde de

Predicadors. Tenia 52 anys.

A aquesta mateixa visita hi ha referència a les capellanies i oratoris de Maria:

- Una sola capellania fundada per Elisabet Sureda, vídua de D. Francesc Desbrull, senyor de Roqueta.

- Al predi de Roqueta hi ha un oratori privat.

L'any 1850 es va fer la reparació de la teulada de l'església (11).

L'any 1852 consta una reparació de la bòveda de la sagristia i es comença a eixemplar l'església (12). Es designat com a arquitecte Antoni Sureda i Villalonga, essent vicari Tomàs Company. El batlle era Sebastià Carbonell, el Tinent de Batlle Joan Carbonell i regidors: Francesc Bunyola, Joan Quetglas, Pere Antoni Mas, Pere Ribas, Pere Mas; regidor Síndic: Josep Varnell i, Secretari, Antoni Nadal.

El dia 15 d'agost de 1855, a l'església de Maria, es fan unes rogatives per tal d'aturar la còlera morbo (13) molt estesa per tota l'illa.

L'any 1856 trobam una petició per part del vicari de Maria al bisbe, per tal de poder començar les obres d'eixample de l'església, així com per poder treballar en diumenge: "... ja que molta gent havia d'oïr missa des de la plaça" (14). Aquesta darrera ampliació és la de les dues darreres capelles i del cor que hi ha al portal de les dones. Basta fixar-s'hi i prendre línia respecte a la casa-

(8) Arxiu Diocesà. Maria III/132/11

(9) Arxiu Diocesà. Maria III/132/35

(10) Arxiu Diocesà. Visites Pastorals 1849/16

(11) Arxiu Diocesà. Maria III/132/23

(12) Arxiu Diocesà. Maria III/132/24

(13) Arxiu Diocesà. Maria III/163/122

(14) Arxiu Diocesà. Maria III/132/35

vicaria per adonar-se'n que l'entrada de les dones sobresurt al mig del carrer.

El 1860 el vicari de Maria remet al bisbat el pressupost del mestre picapedrer i del fuster (15).

El 1861 tenim la construcció de l'escala del portal Major (16).

El 1871 tenim documentació referida a l'eixubat de les dues bòvedes interior, frontis, parets laterals i cor (17).

L'any 1876 tenim una obra de millora del portal major, així com d'altres parts de l'església (18).

A la visita que fa a l'església de Maria el bisbe Mateu Jaume Garau l'any 1877, a part de confirmar 328 homes i 326 dones, es desplaça fins a Son Perot Clapés acompanyat de 19 carruatges. La visita era per a confirmar 5 homes i 4 dones (19).

Dia 15 de maig de 1878, essent batlle Rafel Perelló i vicari Bartomeu Jordà, es col·loca al portal dels homes el rellotge actual (20).

L'any 1878, segons indica Rotger, fou beneïda l'actual font de Baptisme.

L'any 1879 hi ha concessió de permís per arreglar la vicaria (21).

L'any 1881, sobre el portal major de l'església, s'hi col·loca una Mare de Déu regalada pel Vicari Bartomeu Jordà. Es tracta d'una escultura de pedra calissa, obra de l'escultor Marc Llinàs.

L'any 1882, dia 31 de maig, són traslladats des del cementiri

a l'església les despulles de Joaquim Villalonga Desbrull (22).

El temporal i nevada de dia 12 de gener de 1891 obligaren a reparar la bòveda (23).

Dia 8 de setembre de l'any 1906, festa de la Mare de Déu, fou beneïda una nova campana, essent-ne padrins D. Pere i Dona Francesca Morell i Fortuny, de Son Roig (24).

Hi ha un plànol de l'església de l'arquitecte Guillem Reynés (any 1920) (25).

El cambril de la Mare de Déu es començà el 1928 i fou beneït el 1930 (26).

L'Oratori de les Franciscanes, al carrer de Sant Miquel, fou beneït el 1948 (27).

L'any 1949 hi ha una petició al bisbat per acabar les obres de la Capella Fonda que havien començat entre 1890 i 1900 (28). Hi ha un llistat de 530 famílies del poble que contribuïren amb donatius per tal de poder aixecar la Capella, que restà enllestida en temps de D. Miquel Estades Lladó.

Ja l'any 1990, i essent rector i vicari Pere Fons i Jaume Santandreu, la Capella Fonda, l'antic Cementiri, els voltants del campanar... han estat objecte d'una reforma per a convertir-los en un espai destinat a usos culturals.

Bartomeu Pastor Sureda.

(15) Arxiu Diocesà. Maria III/132/40

(16) Arxiu Diocesà. Maria III/132/40

(17) Arxiu Diocesà. Maria III/132/67

(18) Arxiu Diocesà. Maria III/132/82

(19) Arxiu Diocesà. Visites Pastorals, 1877.

(20) Arxiu Diocesà. Maria III/132/84

(21) Arxiu Diocesà. Maria III/132/85

(22) Arxiu Diocesà. Maria III/132/87

(23) Arxiu Diocesà. Maria III/132/92

(24) Arxiu Diocesà. Maria III/132/107

(25) Arxiu Diocesà. Maria III/132/121

(26) Arxiu Diocesà. Maria III/132/122

(27) Arxiu Diocesà. Maria III/16/319

(28) Arxiu Diocesà. Maria III/132/137

CASA DE LA VILA

COMISSIÓ DE GOVERN DE DIA 27 DE DESEMBRE

Sessió ordinària, a la qual hi assisteixen tots els seus components. Es prengueren els següents acords:

1.- Aprovació, per unanimitat, de l'acta de la sessió anterior (22-11-90).

2.- Concessió, per unanimitat, de les següents subvencions de l'exercici de 1990:

A) Aprovades per ja estar compromeses per l'anterior batlia:

- Club d'Escacs..... 50.000 pts.

- Club Ciclista..... 85.000 "

- Grup d'Esplai "Es Rebrot"..... 50.000 "

- FC Mariense..... 30.000 "

B) Aprovades per l'actual equip de Govern:

- CP Antoni Monjo..... 100.000 pts.

- Escola de Música..... 200.000 "

- Club d'Escacs..... 25.000 "

- Grup d'Esplai "Es Rebrot"..... 25.000 "

- AC Fent Carrerany..... 100.000 "

- FC Mariense..... 100.000 "

- A. Tercera Edat..... 200.000 "

- Associació de Pares..... 150.000 "

3.- Aprovació, per unanimitat, de la proposta del regidor Delegat de Cultura, de concedir els següents premis a la Desfilada de Carrosses de Sant Antoni: 1er: 25.000 pts i trofeu. 2on: 15.000 pts.

i trofeu. 3er: 10.000 pts i trofeu 4rt: 5.000 pts. i trofeu. Tots els participants seran obsequiats.

4.- Aprovació, per unanimitat, de la proposta de la Batlia de sol·licitar a la Conselleria d'Agricultura l'asfaltat dels camins des Cassons, Son Rebassa i Banderola.

PLE DE DIA 28 DE DESEMBRE

Sessió extraordinària, a la qual hi assisteixen tots els seus components. Es prengueren els següents acords:

1.- Aprovar, per unanimitat, el caràcter urgent de la convocatòria.

2.- Aprovar, per majoria absoluta, amb 7 vots a favor (PP-UM-IDM) i 2 vots en contra (PSOE), la proposta de la Batlia de requerir notarialment a Meridional Mallorca, exigint el compliment del conveni subscrit entre ambdós, posant com a termini la data de 31-1-91.

3.- Aprovar, per unanimitat, l'expedient de modificació de crèdit, incloent dins el pressupost de 1990 l'obra d'Abastament i Sanejament integral del poble, quedant condicionat a l'entrega dels 30 milions de pessetes per part de Meridional Mallorca, o en cas contrari, cercant el finançament oportú.

4.- Aprovar, per unanimitat, el Compte General del Pressupost de 1989.

5.- Aprovar, per unanimitat, el Compte d'Administració del Patrimoni de 1989.

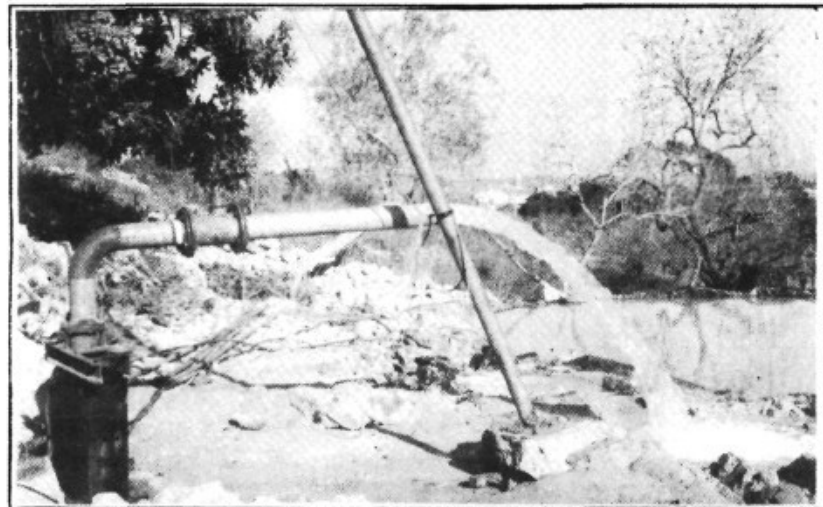
EL POU DE ROQUETA JA RAJA

Les obres de perforació del pou que ha d'abastir d'aigua al nostre poble han finalitzat amb èxit. En el solar que en el seu dia va comprar l'Ajuntament a Roqueta i que té una superfície de uns 2.500 mts.2. per la quantitat de 500.000'-Ptes. s'hi ha torbat un cabdal de

100.000 litres/hora. Segons els responsables de l'empresa "Perforaciones Bennassar", que ha realitzat el sondeig, el cabdal és suficient per les necessitats de Maria. Les obres per a la realització de la captació i elevació d'aigua potable i dipòsit regulador tenen un pressupost de 34.000.000'-Ptes. El projecte està inclòs en el pla

d'obres i serveis pel passat exercici 1989 i està subvencionat en la seva major part pel Consell Insular de Mallorca.

La perforació ha arribat fins a 201 mts, de profunditat dels que 170 tenen un diàmetre de 32'5 cms. i els 31 restants de 28 cms. El tipus de terreny trobat ha estat pedra dura excepte en els 10 darrers metres i ja s'ha realitzat la prova oficial de 72 hores amb una bomba de 60.000 litres. Dins pocs dies es començaran les obres de canalització des de Roqueta fins a les cases des Pou Nou. L'empresa adjudicatòria de les obres és la local Tecnoport Internacional, S.A.

SA XERRADETA AMB

XERRADETA AMB GABRIEL SERVER CAPO

L'altre dia vengué a visitar la parròquia i l'exposició "Nadal de terra", Don Gabriel Server Capó, que fou rector de Maria pels anys 1933. Tenia 28 anys.

Encara que tenguí més de 80 anys, és un home jove, de conversa agradable, de mirada amistosa, d'intel·ligència desperta i cor gran...

Conversàrem amb ell i aviat sortí el tema de Maria en aquell temps.

- Com era el poble de Maria en el vostre temps?

* Era un poble senzill, de gent treballadora.

- On treballaven normalment?

* La majoria, en el camp. Mòts s'ocupaven de bocinets seus i altres es llogaven a les possessions. El dia 8 de setembre, dia de la Mare de Déu, venien els amos, bastants de fora poble, per allogar la gent.

- Què diríeu del poble políticament?

* Uns pocs manaven i la majoria es deixava embetumar, eren vençuts fàcilment.

- Hi havia gent de la dreta i de l'esquerra?

* No, no, no... tothom era de la dreta.

- Voleu dir que només hi havia un partit?

* No, n'hi havia dos, però tots dos eren de la dreta.

- I com era tot això?

* Idò molt senzill: uns eren els cacics i els altres els caramel·lers.

- Quins eren uns i quins eren els altres?

* Se podria dir, no totalment, que els cacics eren els acomodats i els caramel·lers eren els altres, però ni uns ni altres tenien idees polítiques ni de la dreta ni de l'esquerra.

- I a nivell nacional, com es menjava aquest bullit?

* A nivell nacional a aquelles hores, tots s'alineaven a l'esquerra: uns eren d'Azaña i els altres de Lerroux.

- I el clergat local com es desenvolupava?

* Hi havia a Maria dos capellans: Don Bartomeu Perelló i Don Francesc Jordà, un era cacic i l'altre caramel·ler.

Ara Don Gabriel vol recordar alguns detalls i ho diu sense malícia. Ens conta que quan ell arribà, va visitar les famílies i per aquesta primera visita convidà als capellans del poble.

- I com fou aquesta visita?

* Anàrem a veure les famílies més dominants i allò on eren cacics només entrava el capellà cacic i l'altre quedava fora, i a la casa que eren caramel·lers entrava només el caramel·ler. D'aquesta manera vaig poder conèixer la gent.

Un altre dia, els dos capellans, que eren tots dos ben amics meus, m'acompanyaren a visitar tots els malalts del poble. M'aconsellava bastant l'amo En Gaspar Jordà, que vivia a la plaça

de dalt.

- I com fou la seva arribada a Maria?

* L'església es posà de gom a gom, tothom volia veure el capellà nou. Aleshores un servidor tenia 28 anys. Jo ja estava un poc xiulat dels moviments que hi havia a Maria i vaig començar d'aquesta manera: "I ara tots vultros direu... de quin partit deu esser aquest capellà tan jove. Voleu que vos ho digui?

... Ho voleu? (Alguns ja deien: Si diu de quin partit és ja la càgada)(Hi havia l'ajuntament en ple).

Idò, vos ho diré: Som del partit de Jesús (Tothom es va posar a fer mamballetes)".

- La gent anava a l'església, en aquest temps?

* Tothom venia a l'església, uns i altres, allà s'hi trobaven tots.

- Qui era el batle?

* No record el nom. Era un que tenia un cafè a la plaça i una filla monja.

Record que l'ajuntament, que es deia de l'esquerra, vengué a l'ofici del dia de la Mare de Déu i els aplaudiren dins l'església. Llavors no hi havia odi. A vegades a Maria no es podien veure, però llavors a Ciutat dinaven plegats.

- Recordau qui era el metge?

* En aquest temps n'hi havia tres: un era el famós metge Monjo que

DON GABRIEL SERVER CAPÓ, RECTOR DE MARIA, AL 33.

era un poc metge particular. N'hi havia un altre que li deien Mateu i un altre Sion. El Mateu era el metge titular i era dels cacics i els caramel·lers en feren venir un altre que era aquest tal Sion.

- D'organista, n'hi havia?

* Ho era un que nomia Sebastià, a qui popularment deien s'Organista. Vivia a sa Plaça des Pou.

- Recordau algun detall o coses curioses que vos passaren?

* Per donar a entenenent que aquí no sabien gaire de política, vos diré que un dia cantàvem aquella cançó en castellà: "Que vivami Cristo, que viva mi Rey" i em cridaren a l'ordre perquè havia anomenat el rei.

També record que el dia del ram, quan feien els dotze sermons, sortia el Simó Crineu i el jovent deia: "Moix, meu, meu" i jo els vaig dir: No se n'han de riure de vosaltres, és Simó Crineu i no moix, meu, meu, i no ho digueren pus.

- I de les monges que ens conta?

* Crec que n'hi havia 4 o 5. Record una anècdota: Hi havia una monja que era mestra i treballava a l'escola de baix. El batle li va prohibir que anàs vestida de monja i ella es va vestir de pagesa; feia una mala feristeia. Jo li vaig dir que seria millor que es vestís de dona normal i no de pagesa, a la fi, es va vestir de senyora. Jo li vaig fer donar una volta pel poble, la gent la va veure i tot romangué normal, sense més problemes.

- D'escolà, n'hi havia?

* Ho era un al·lot jove anomenat Toni, que morí tuberculós. També hi morí la seva germana. Vivien al carrer Major.

- I l'escola?

* Jo vaig beneir l'escola graduada de dalt.

"Llavors no hi havia odi."

**"Ni els cacics ni els caramel·lers
tenien idees polítiques ni de la dreta
ni de l'esquerra."**

- Aquesta divisió entre cacics i caramel·lers era molt forta?

* Ho era forteta. Basta dir que hi havia cafès, botigues i forns per uns i altres. També hi havia qüestions amb l'escola.

- Més coses, D. Gabriel?

* En aquest temps en passà una un poc trista: un mal matí, el capellà Jordà sortia de dir la missa i s'aturà a una casa del carrer de Ca Ses Monges i, a la sortida, un que tenia les facultats mentals un poc perturbades, li pegà una guinevetada al pit i el capellà va caure quasi mort. Tots d'una hem cridaren i el vaig sacramentar. Ell va fer testament, era el senyor de Roqueta. Els doblers els me va donar perquè els hi guardàs i quasi vaig tenir por; record que eren deu mil pessetes. Però la cosa prengué per bé, el capellà Jordà es va curar i encara visqué molt de temps.

Ara Don Gabriel en els seus 87 anys deixa sortir dels llavis un somriure serè i amb aquesta mirada d'infant ens dona a entendre que vol afegir alguna cosa. En Bartomeu Pastor i un servidor l'escoltarem atentament.

* Record que per la Pasqua, un any, en el sermó, vaig fer aquesta glosa:

Les campanes han tocat
Els arbres han tret fulla
cantem germans Alleluia
que Crist ha ressuscitat.

Quan jano estava a Maria, vaig venir de Muro per comprar clovelles per cremar i una dona em va recordar aquells sermós.

Don Gabriel troba que és hora d'anar-se'n i li feim la darrera pregunta per avui.

- Què diríeu ara del poble de Maria?

* Que per mi ha tornat un poc revolucionar, que ha avançat molt.

Pere Fons Pascual

OPINIÓ

NO VAIG ANAR A BARCELONA

Des de la meua darreracarta publicada a aquesta revista, les passes que he anat donant en torn a aclarir el fet de la contractació de quatre treballadores per a realitzar treballs d'ajuda domiciliària no han estat del tot positius. No ho han estat per dos motius; un per la manca de col·laboració en el tema per part de Rafel Oliver, que no ha volgut, con ja diré més endavant, aclarir el que va passar i en segon lloc pel desencant que a nivell personal tot aquest embolic m'ha produït. Pas a explicar un i altre.

Vaig dirigir un escrit a l'Ajuntament on demanava tota la documentació oficial que havia sortit des de les dependències municipals per tal de fer la convocatòria de les places i el resultat de les proves. En el seu defecte, demanava que em fos contestat per escrit sobre la determinació presa i en el menor temps possible per tal d'escriure un article d'opinió en un o altre sentit. No va esser gaire grossa la meua sorpresa quan vaig comprovar que les meves sospites, per altra part en boca d'altre gent de Maria, eren certes i per escrit tal com jo demanava l'actual batle em contestava en el sentit de què no hi havia documentació emesa des de la Casa de la Vila sobre el que jo demanava i em feia referència a que el cas havia succeït en el mandat com a batle de Rafel Oliver. Davant aquesta situació em vaig trobar en que jo no podia recórrer o sol·licitar informació oficial d'una cosa que com a tal no havia passat.

Com es pot veure, l'assumpte estava una mica més clar i al mateix temps més embrutat que abans. El meu següent pas va esser enviar un altre escrit mitjançant el qual demanava al batle Miquel Oliver, o servís el mateix escrit per fer-ho, que convocàs a l'anterior batle Rafel Oliver per contestar a les meves peticions en els termes del primer escrit. La següent sorpresa va esser quan en Rafel Oliver no va voler firmar el rebut de la documentació que li era entregada per part de l'Ajuntament a damunt les passes que jo havia seguit. Resulta curiós que la persona o partit que fa "alarde" de transparència informativa, de planificació, de treball, d'anar a favor dels interessos del poble i que convoca rodes de premsa a Ciutat per comptar la seva versió de la vida en aquesta ocasió desprecia a un ciutadà que podia aclarir a tot el poble el que havia estat de la contractació que ell mateix havia posat en dubte. A nivell informatiu puc dir que a la redacció d'ULTIMA HORA es té còpia de cada un dels escrits i contraescrits sobre el tema i a la propera roda de premsa que es convoqui a Ciutat un redactor o jo mateix, poguem demanar a Rafel Oliver el que no ha volgut contestar aquí a Maria i als mariandos.

A nivell personal el meu desencant ha estat gros per a dir-ho clar. Degut a la meua amistat amb Rafel Oliver pensava, tal vegada

ingènua-ment, que sortiria ben lluirat d'aquesta polèmica, que seguesc pensant és fruit de les pressions de grups de dins el partit a Maria. Vull destacar una vegada més que just pos en entredit a Rafel Oliver polític i mai a Rafel Oliver persona i amic. Això no tothom ho ha sabut veure i alguns han mostrat la seva més forta intolerància cap a la meua persona i si bé són lliures de comportar-se com el que saben o volen, consider prou significatives del seu grau de civisme i normalització democràtica les seves actituds. Aquestes persones m'han defraudat. Ara em va al cap el dubte de com hagueren reaccionat si hagueren sofert pressions, insults o odi com hem sofert el membres dels Independents de Maria per part dels qui mai han sabut tenir a davant a algú que no pensa o mal pensa com ells. Emperò aquest serà el tema d'una altre escrit d'opinió en aquest revista "FENT CARRERANY" que ara és prest per fer-lo. Sobre el que passi d'aquí en davant damunt les contractacions també pens dir el que serà.

Jaume Mestre

PAU AL GOLF

Amb l'ànim de suscitar una predisposició racional i humanitària en defensa per la pau en l'àrea conflictiva dels països àrabs. I en defensa de les llibertats d'un poble en escollir el seu propi camí i a exposar totes les reivindicacions que en són pròpies de la seva cultura.

Un n'està esbalait i profundament consternat davant la quasi general opinió i decisions d'enfrontaments bèl·lics en tots aquests països occidentals i pro-occidentals, en què els governants des dels seus sitials de poder dicten i llancen la seva política en so de guerra. Una guerra de ciència-ficció per a cinèfils i per als mitjans de comunicació, tots controlats per a assabentar als pobles en la versió que més els convé. Tot un alardo de tecnologia com a significació del seu progrés i com manera de dominar un món tot diferent al que no permeten participar dels drets que els corresponen per naturalesa i desenvolupar-se dins unes concepcions distintes que el seu propi bagatge cultural i fonamentalisme els dona.

Es veritablement de rebutjar tota opressió i denunciar obertament l'absurd i inexistent lògica de la guerra i la proclama d'una carta de drets que empen la seva mesura i de la que en fan vil demagògia per a domini i defensa d'uns interessos i per a protegir conveniències i el consum desmesurat del seu món que volen imposar i estendre a la força. I tot en un abús desproporcionat i salvatge d'uns recursos naturals monopolitzant-los baix mesures més propis de dictadures sangnants i injustes que de democràcies liberals.

Per tots aquests conceptes i per l'escàndol i provocació que en fan engegats per la mercaderia i els injustos beneficis que

obtenen s'ha arribat irracionalment a un conflicte que només la bona voluntat del diàleg pot resoldre.

Prou de bravejades militars! Un no, tallant, a les guerres tan fredes com calentes! Un sí al consens internacional per la pau entre els pobles i entre les cultures, i enormes despeses en armament sofisticats i a una tecnologia al servei i recerca d'unes alternatives d'energia més sanes i barates.

Ningú té dret a imposar mòduls d'ordenament social i manipular fórmules de domini econòmic per a protegir interessos unilaterals en recursos externs.

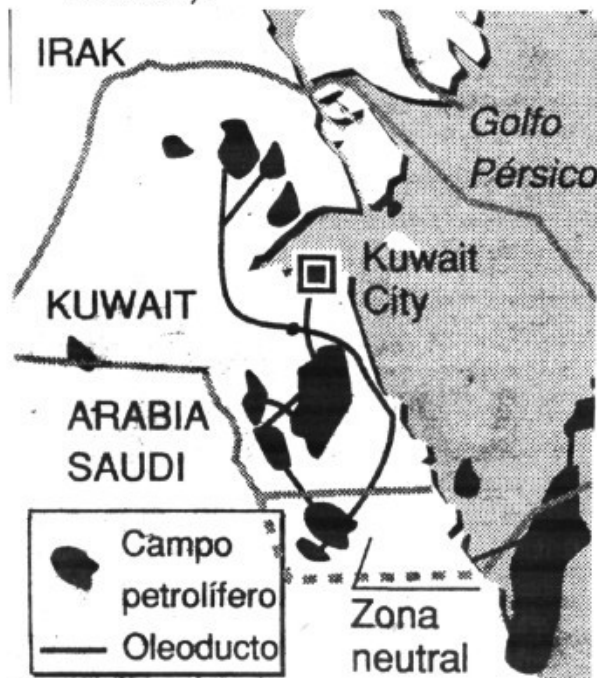
N'és tot una clara resposta de lideratge i indigne protagonisme d'una nació incapaç de veure's el seu propi llombrícol, en un excés de prepotència i vanitat, de poble egòlatra, perdut en l'engreiment que el seu propi destí li confereix i que en fa tribuna per a dirimir conflictes que no li corresponen. Prou d'ingerències imperialistes!

N'és d'inconscients i cecs no voler acceptar el que és una permuta d'interessos econòmics per vides humanes com espantós ritus de condemna al ser humà i respecte mutu.

Demana des de la nostra tribuna pacificadora de Fent Carrerany i faig cridada de solidaritat davant totes aquestes interferències, com a denúncia de tota mena d'atemptats a la vida

Pau per tot el món.

Tomeu Monjo.

D'AIXO QUE TANT SE'N PARLA

Moltes són les pàgines que s'han omplert als distints mitjans de comunicació escrits de les nostres illes, així com, també, molts són els minuts que la ràdio i la televisió han dedicat al tema. Em refereixo al trist, denigrant i lamentable assumpte de Montblanc.

Si anteriorment no havia donat la meua opinió, de manera escrita, no era per manca de ganes, sinó perquè era un de tants que pensava que això seria una flor estiuenca i que en passar la calor i la febre, ja no se'n parlaria més. Però desgraciadament no ha estat així, i pel que es veu, sembla que encara correrà molta tinta.

S'ha arribat a l'extrem que ja no són sols els regidors que defensen el projecte, els qui han fet el ridícul, una vegada i una altra, sinó que el més lamentable és que estam consentint que uns certs personatges que integren la vida político-especulativa, que inventen societats anònimes sense tenir un duro, s'estiguin rient de tot el poble. Desgraciadament pens que ho estan aconseguint de ple.

Si vergonyosa fou l'excursió que feren alguns membres del nostre consistori a Madrid -amb despeses pagades, és clar!, m'és ho ha estat la segona visita que el batlle actual i el secretari de l'ajuntament feren a Barcelona, fa unes setmanes, quan anaren a cercar, no se sap exactament el què, i després de moltes promeses, tornaren amb les butxaques buides i els ulls plens. Ah, hi per poc que no hi deixen la pell, quan en un revolt el cotxe els féu un estrany. Tot això sembla de pel·lícula. Però com que sabem que és real, sembla més típic d'un poble tercer-mundista.

Si amb tots aquests anys de democràcia i baldor no han estat capaços de dotar el poble d'aquelles infraestructures tan elementals, com poden ser la canalització d'aigües netes i brutes, entre d'altres, sabent el greu problema que patim; com ens poden fer creure que són capaços de construir i conservar una urbanització, pràcticament un poble nou, a tres quilòmetres lluny del poble?

Tot això només cap dins el cervellet d'uns quants ingenus, o dins les males consciències o entranyes d'uns quants especuladors.

Però el més trist, és el desconcertant paper que han jugat i juguen alguns dels polítics autonòmics, sobretot l'eclésiàstic Govern Balear, predicant allò que no creuen i fent el que els dona la gana. Per una banda es declaren amants i conservadors de la natura, diuen prou ciment, que sobren hotels i apartaments i que cal fer una reconversió del sector, que hi ha crisi turística, etc., etc.; i llavors, per altra banda, no miren gens prim a l'hora d'aprovar projectes urbanístics de molta envergadura, que l'únic que fan és agreujar més els problemes que ja patim.

Si ens queda gens de vergonya o dignitat, crec que ja és hora de dir basta, de dir-los a tota aquesta gent que mana, que ja n'hi ha prou. Cal adoptar mesures de força, i ja que vivim en democràcia, pens que la primera cosa seria d'aquí uns mesos, fer-los-ho sebre; que comptin els vots depositats dins les urnes, que la gent no vol que se'n riguin més d'ells, ni que els prenguin el pèl, i que ja basta de mantenir i aguantar poca-vergonyes.

Pere Sureda.

FEIM CARRERANY: EXPOSICIÓ DE PINTURA

EXPOSICIO COL·LECTIVA DE PINTURA A LA "CASA DE LA VILA"

Organitzat per "FENT CARRERANY" i amb el patrocini de la Delegació de Cultura del nostre Ajuntament, es va celebrar del dia 16 al 27 de Gener una exposició col·lectiva de pintura a càrrec de tres pintors de Sóller: n'Umbert Bronsard, en Fèlix Llorca i en Melchor Sampol (MEL- SAM). Es varen exposar un total de vint-i-nou obres, totes elles paisatges, olis i aquarel·les que tenien com a temes principals la mar i la muntanya. Com ja és habitual, la nostra Associació es va quedar amb una de les obres exposades i l'Ajuntament, com ha passat en totes les exposicions celebrades en aquesta legislatura, va adquirir un quadre.

L'Ajuntament va patrocinar l'exposició amb una subvenció de 55.000'-Ptes que ha de rebre de la Conselleria de Cultura per una activitat d'aquest tipus. Amb la quantitat, "FENT CARRERANY" va pagar el cost del petit catàleg que anunciava l'exposició i que reproduïm al marge.

El dia de l'inauguració, que coincidia amb els foguerons de la nit de Sant Antoni, va esser nombrosa la gent que acudí a la Casa de la Vila i va donar bon compte de la "picadeta" que hi havia preparada. Entre els assistents, a més de membres de l'Associació, el batle de Maria Miquel Oliver i el regidor delegat de Cultura Antoni Morey.

EXPOSICIÓ COL·LECTIVA DE PINTURA

a la «CASA DE LA VILA»

Del 16 al 27 de Gener de 1991

a càrrec de:

FELIX LLORCA

MELCHOR SAMPOL (MELSAM)

HUMBERT BRONSARD

ORGANITZA:

ASSOCIACIÓ CULTURAL «FENT CARRERANY»

PATROCINA:

**DELEGACIÓ DE CULTURA de
L'AJUNTAMENT DE MARIA DE LA SALUT**

Inauguració: Dimecres, dia 16 de Gener, a les 20 h.

LA SITUACIÓ DE L'AMETLA A MALLORCA

El cultiu de l'ametler a Mallorca es presenta a la prehistòria; és un arbre ben aclimatat a les condicions de la zona irano-mediterrània. La seva utilització és important dins els costums gastronòmics de la nostra cuina. La importància d'aquest arbre va créixer molt a finals del segle passat i a principis d'aquest quan, degut a l'arrasament de les vinyes per la filoxera, es sembraren grans extensions. L'aprofitament de l'ametler era global, ja sigui perquè aprofitava terres marginals, ja sigui perquè el seu conreu estava combinat amb la ramaderia; sobretot perquè era un cultiu rendible, bona part de la producció d'ametles era exportada cap als mercats europeus.

Amb l'arribada del boom turístic a Mallorca hi hagué un trasvasament de població activa del sector primari al turístic, sobretot de gent jove, que ha causat l'envelliment progressiu de la població agrícola. La rendibilitat dels cultius de secà, majoritaris a Mallorca, minva tant per factors interns de tipus estructural com per factors externs d'economies d'escala, millores als cultius o certs tipus de protecció de l'agricultura a d'altres indrets.

El cas de l'ametla és un exemple clar del que ha passat a la immensa majoria dels cultius de secà; problemes estructurals, com poden ser:

- gran varietat en les classes d'arbres cultivats,
- excessiva parcel·lació de les terres,
- utilització de terres marginals,
- escassa o nul·la mecanització dels cultius,
- llarga cadena d'intermediaris,
- deficient comercialització cap a l'exterior,
- vellesa dels arbres cultivats,
- inadecuada política estatal en el

sector,

- poca formació tècnica del pagès.

En aquests problemes s'afegeixen els causats des de l'exterior, com és ara:

- aparició de nous productors, com Turquia o els països del nord d'Àfrica, amb costos més baixos de mà d'obra.

- descuidada negociació amb la Comunitat Econòmica Europea en aquest camp, que permet l'entrada d'ametles americanes o turques en millors condicions que les mateixes d'aquí.

- l'afluència massiva d'ametla californiana, seleccionada genèticament, produïda amb sistemes de cultiu mecanitzats, competint en els tradicionals mercats

"Tots aquests factors han duit el preu de les ametles a una xifra que fa inviable el sistema de cultiu tradicional."

propis.

- la utilització de tàctiques de "dumping" per part de les autoritats americanes per afavorir l'exportació del seu gra d'ametla. D'aquí que el preu de l'ametla està relacionat directament amb la cotització del dòlar als mercats internacionals.

Tots aquests factors han duit el preu de les ametles a una xifra que fa inviable el sistema de cultiu tradicional.

Aquesta situació comporta l'abandonament d'aquest conreu. El procés és simple:

1. els preus no basten per a la recollida, no ja per a la millora de l'arbrat, la mecanització del conreu o la modernització

de l'explotació.

2. la demanda de llenya per a fogonies, la bona qualitat de la d'ametler, posa preu als mateixos arbres, que es venen per estelles, primer els arbres morts i la llenya d'execallar, llavors els arbres més vells i finalment arreu.

Aquests arbres no es substitueixen; la situació no és cap amenaça per a l'economia il·lenca, perquè el pes relatiu de la part que roman a l'agricultura és ínfim. La desaparició definitiva d'un sistema tradicional, de conrear però també de viure, que no ha fet poc per la imatge que s'ha venut de Mallorca. Tanmateix no és de més tenir-ne consciència, veure quines mesures s'hauran d'investir:

- mecanització i racionalització dels sistemes de cultiu.

- creació de societats de comercialització més directa entre els mateixos productors.

- seleccionar i tipificar les classes d'ametlers, per obtenir espècies ben adaptades i productives.

- enllestir polítiques adients de marketing del producte autòcton; com per exemple l'existència d'una sola empresa a Califòrnia, que comercialitza la major part de la producció (com sis vegades l'espanyola) i garanteix els preus i subministre a qualsevol lloc del món.

- presionar les autoritats per a obtenir condicions d'igualtat en la competència amb les ametles americanes.

- estimular, entretant, el nostre mercat i el consum de la pròpia producció, tradicionalment utilitzada quasi en tota classe de reposteria i apta per consumir abans, en i després de qualsevol menjada.

Manca voluntat de fer-hi feina de part de les autoritats i dels propis pagesos; tot sol no s'arreglarà.

MEL I SUCRE, Sant Joan.

BULLIT DE NOTÍCIES

CURS D'AGRICULTURA ECOLOGICA

Organitzat pel Grup d'Agricultura Ecològica a Mallorca es va celebrar a Santa Maria el passats dies 18, 19 i 20 un curs d'agricultura ecològica a càrrec de José Maria Leiva, un agricultor peninsular amb 10 anys d'experiència en aquest camp.

El curs constà de dues parts. El divendres es va realitzar a la Casa de la Vila una conferència a partir de les 20'30 hores i el dissabte i el diumenge classes pràctiques sobre associacions de cultius, adobs verds i compostatges (elaboració d'humus) a una finca del poble del Raiguer.

NOU ORDINADOR PER FER "FENT CARRERANY"

Com podeu veure per les pàgines que duis llegides fins ara, una novetat molt important és la nova tipologia i estructuració de "FENT CARRERANY", gràcies al nou ordinador marca Elbe que hem comprat. Aquest ens permetrà realitzar una millor revista amb un format distint i més atractiu a la vista. El programa, és el mateix que tenen altres publicacions de Premsa Forana i la capacitat de l'ordinador és de 640 de memòria RAM i un disc dur de 30 megas. Molt més gros que el vell, que no deixam a un racó ni molt marcat. La compra ha estat possible gràcies a un crèdit de 300.000'-Ptes. firmat amb "SA NOSTRA".

PAPERERIA "SES CORBATES"

Si necessitau revistes, diaris, papers i altres coses, les podreu trobar a la nova papereria que En Toni i Na Francisca han

obert a ca seva, al carrer de Ses Corbates i precisament amb aquest nom, des del començament del nou any. Allà podreu trobar el servei que us donava l'amo En Tomeu Senyoret, al qual desitjam una feliç etapa com a jubilat.

HA MORT MADO JOANA CARTERA

Molts la coneixeu, encara que no era del poble. Així hi tot aquí l'hem sentida glosar. Juntament amb l'amo En Joan Colombram i altres glosadors, ha participat i animat moltes vetlades arreu de tot Mallorca. Els mateixos glosadors diuen que era la millor. Era de Búger i fa uns dies que ens ha deixat. Que descansi en pau!

PREMIS PREMSA FORANA

Enguany hem participat en dues convocatòries de premis de Premsa Forana. A la de Persones de Poble, destinat a reconèixer la tasca feta per algú i no reconeguda oficialment, hi hem presentat a N'Esteve Mas, "Es Mister". I als premis periodístics, el treball "Les Messes d'Estiu" d'En Pere Sureda. Ara, a esperar i desitjar que hi hagi sort.

RUA ESCOLAR

El dijous llarder, dia 7 de Febrer, tindrà lloc una rua escolar, desfressats, que es té previst recórrer tot el poble.

Sortirà de l'escola de Dalt devers de les tres i mitja de s'horabaixa, amb el següent itinerari: Escola de Dalt, Carrer Nou, Plaça des Pou, Ramon Llull, Escola de Baix (amb recollida dels nins petits), Antoni Monjo, Sa Quintana, Ca Ses Monges (recollida dels més petits), carrer de l'Església i plaça des Pou on hi tindrà lloc una festa amb l'actuació del grup d'animació infantil PAM i PIPA.

Col·laboren en la festa el C.P. A. Monjo, l'Associació de Pares i l'Ajuntament de Maria.

BULLIT DE NOTÍCIES

CURSET DE CUINA

Com ja s'ha fet durant els dos darrers anys, i davant l'èxit obtingut, enguany es tornarà a repetir el Curs de Cuina. Aquest tindrà lloc al Local de la Tercera Edat, des de dia 12 de Febrer a dia 28 de Maig, els dimarts de 20 a 22 hores. El professor tornarà a se En Jaume Dam de Petra. Els interessats es poden posar en contacte amb els professors de l'Escola d'Adults.

MUSICA AL SANTUARI DE CURA

Hem rebut el programa "MUSICA EN FAMILIA: Concerts de Joves Intèrprets", consistent en 11 concerts que tindran lloc al Santuari de Cura (Randa), quinzenalment, els diumenges a les 12'45 hores, fins el mes de Juny. Les dates són les següents: 27 de gener, 10 i 24 de Febrer, 10 i 24 de Març, 7 i 21 d'Abril, 12 i 26 de Maig i 9 i 23 de Juny.

**SANTUARI DE
CURA (Randa)**

Gener - Juny
1991

Diumenges a les 12'45

*Música
en
Família*

CONCERTS DE JOVES INTÈRPRETS

REVISTA "STA EUGENIA"

Hem rebut una carta de D. Nadal Trias, rector de Sta. Eugènia des que deixà la rectoria de Maria. Ens comunica les dificultats que hantingut per a dur endavant la seva revista. Des de Fent Carrerany els volem animar i els seguirem enviant la nostra, esperant que sigui l'estímul esperat per a recomençar la publicació de "Santa Eugènia".

NOCES A ROQUETA

El passat dissabte, dia 19 de gener, tingueren lloc, a la petita capella de Roqueta, les noces dels nostres amics Guillem i Margalida. Les cases i la capella agafaren un aire distint al dels altres dies per a acollir a tots els convidats en un dia tan especial. El marc, com podeu comprovar en la foto, incomparable.

Entre moltes altres anècdotes, destacarem l'ase que regalaren als novis. La festa continuà al Molí d'En Sopa. Just ens resta desitjar-vos que es compleixin totes les vostres il·lusions.

LA PLUJA QUE NO ACABA

En el moment de montar aquest número de Fent Carrerany està ploquant sense aturall. Un dels redactors que venia de Ciutat ha hagut de canviar de carretera per arribar a Maria i es veu tot el pla de Son Perot i S'alqueria Blanca inundat. Es veu que enguany és un any de pluges i que els pagesos ho tendran molt difícil per a fer la seva feina: molt poques terres són les que ja estan sembrades i molt poques més seran les que es podran sembrar.

El pagès espera, com sempre, que tot el feix li caigui sobre les seves espatlles. No seria hora de cercar solucions?

ELS PROBLEMES DE LA BIBLIOTECA MUNICIPAL

Moltes queixes es reben de les molèsties que provoquen els visitants de la biblioteca municipal que no hi van per fer-hi consultes, sinó per divertir-se i molestar. Seria convenient posar-hi remei, traslladant-la a la seva ubicació definitiva, lloc més cèntric i més concorrit per gent major.

Demografia

ENS HAN DEIXAT:

L'amo En Josep Bunyola Vanrell, que morí el passat dia 7 de gener a l'edat de 86 anys. Viví al carrer Ponent, n'umero 19.

Madò Francisca Bergas Inglada, que morí el passat dia 18 de gener a l'edat de 87 anys. Viví al carrer Major, número 140.

Què descarsin en pau.

BENVINGUTS:

Pedro Ignacio Font Gual, que va néixer dia 6 de gener de 1991. Els seus pares són En Bartomeu Font i Na Francisca Aina Gual.

Maria Antònia Mestre Crespi, que va néixer dia 14 de Gener de 1991. Els seus pares són En Jaume Mestre (el president de Fent Carrerany) i Na Pedrona Crespi.

Enhorabona als pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

En Guillem Jordà Bauzá, de Roqueta, i Na Margalida Maria Carbonell Bergas, que es casaren a la capella de Roqueta a les quatre i mitja de l'horabaixa del passat 19 de gener de 1991.

Que el vostre amor no acabi mai!

TELEFONS D'INTERES

AJUNTAMENT	525002
	Fax 525194
METGE	525265
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CA SES MONGES	525144
LOCAL 3a EDAT	525584
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	500700
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
SON DURETA	239447
AMBULANCIES S.S. (INCA)	502850
AMBULANCIES	200362

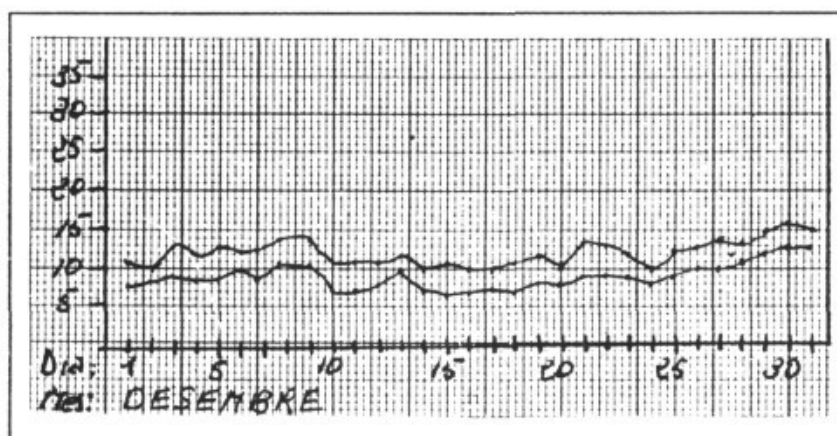
SERVEIS SANITARIS

A partir de les 15 hores, totes les urgències mèdiques queden concentrades al PAC (Punt d'Atenció Continuada) de Sineu, al carrer Ponent, 3.

Aquest servei està disponible tots els dies dels les 15 hores fins a les 9 hores del dia següent. Els festius, dissabtes i diumenges estarà disponible les 24 hores.

TELÈFONS DE SINEU: 520818
520292

El temps

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES.

PLUVIOSITAT:

Dia 9	10 litres
Dia 10	6 "
Dia 11	2 "
Dia 14	2 "
Dia 16	2 "
Dia 19	15 "
Dia 23	1'5 "
Dia 27	2 "
TOTAL:	40'5 litres

PLUVIOSITAT ANY 1990

Gener	81'5 litres
Febrer	7 "
Març	61'5 "
Abril	72 "
Maig	33 "
Juny	1'5 "
Juliol	0 "
Agost	33 "
Setembre	81'5 "
Octubre	211'5 "
Novembre	104 "
Desembre	40'5 "

TOTAL: 727 LITRES

PLUVIOSITAT DELS DARRERS 4 ANYS

1987	1988	1989	1990
616 litres	438 litres	580'5 litres	727 litres

Temps passat

FEBRER de 1987

- Parts i quarts subvencionant.
- L'aigua.
- Sa candidatura progressista ja està en marxa.
- La Llei de Normalització Lingüística.
- Els estudiants al carrer.
- Carrerany Esportiu: "El Festa del Pedal".

FEBRER de 1988

- Un exemple de laboriositat.
- Sa farinera.
- La columna de la llengua: "De baix a dalt, del més petit al més gran".
- La salut ho és tot: "Els antibiòtics".
- Sa Xerradeta amb l'amo En Magí "Nadal".
- Correu Obert: Sr. Batle i així no anam!.
- La cafeïna.

FEBRER de 1989

- La societat consumista.
- Els Reis, foguerons de Sant Antoni i Sant Sebastià.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Lluç Fiol.
- Les Beneïdes de Sant Antoni.
- Els escolars de Maria.
- Pàgina sanitària: El grip.
- Dit i no fet.
- Carrerany Esportiu: Perico Delgado als ciclistes de Maria de la Salut.

FEBRER de 1990

- Codi europeu contra el càncer.
- Sobre les Normes Subsidiàries a Maria i l'impacte ambiental a Montblanc.
- Festes de Nadal i Sant Antoni.
- Sa Xerradeta amb l'amo Andreu Forteza "Es Marxandet".
- Repercussions de la urbanització de Montblanc.
- Carrerany Esportiu: Campionat d'Espanya de trial junior i juvenil B a Maria.

POEMES I GLOSES

JA NO HI HA TEMPS QUE NO TORN

Quan jo era jovenet
vivíem a Sa Raval,
teníem una botiga,
cosa normal.

Ja que era com llavors
tots necessitam per viure,
treballar;
i amb sa suor
seguir el camí endavant
que ens marcà Nostre Senyor.

Què diferents que ren d'ara
es costums d'aquells moments!
Com record ses arengades
dins sa bota en es portal;
es bacallà penjat per una cordella,
farina per fer panades
esparidenyes per calçar es peus.

També veníem fideus, arròs
i cordella per fer empelts,
fil d'empalomar i també
guies i serra-polleres,
aiguardeny i xocolata,
corda per anar a garbejar.

Coses que ara ja no s'empren,
ni per fer feina ni per menjar
i que per tant passam d'elles.

Ara són supermercats
i et serveixes a tu mateix.
Omplis el "carrito" de coses,
una bona i s'altra millor.
Tot embolicadet,
guapo i amb so preu marcat.

Però lo que vos vull dir,
i que és motiu d'aquest "poema",
és que avui, com ahir,
anc que pareixi mentida,
una cosa tan antiga

com pugui ser es pastar,
no l'hem sabuda canviar
i encara està de moda
avui, com estava ahir.

I si em seguiu veureu,
i em donareu sa raó,
que coses que llavors passaven
ara es tornen repetir.
No calcades, ni exactes,
però, parescudes sí.

Lo que no vos he contat
parlant de sa botigueta
és es costum que hi havia
a vegades per comprar.
No sempre era pagar
es gènere a madò Cuqueta,
no! a vegades s'emprava
es sistema de trucar;
o sia de baratar
una cosa per una altra.

Vull dir que, veinats hi havia,
que venien amb dos ous,
per dur-se'n tres arengades;
i si havien de fer panades
duen un pollastre mig gras,
que canviaven per farina.
Què deis; què això és retràs?
no, amics meus de Maria.

Aquest costum encara perdura
i tu, el podràs veure si vas
qualque dia al menjador
per ajudar, i veuràs,
que per sa feina que facis
allà tu hi dinaràs.

¿Qui no ha tengut una padrina
que per allò de preveure
era lo millor del món?
Una i altra vegada
li sentírem repetir:
"Al lotets, escoltau-me!

ja no hi ha temps que no torn"
i recordant sa sentència,
em pos a reflexionar
- Saps que tenia raó,
aquella padrina nostra?
No ho creis?
Idò escoltau, lo que ara seguit:
A Maria fa poc temps
que s'obrí un menjador,
popular, diuen uns quants,
social, diuen els altres.
Entre "moros i cristians"
jo no m'hi vull ficar.
En lo que afecta als habitants
del nostre poble estaré,
sempre al costat del germà
que no es vulgui aprofitar
de qualsevol situació
dient que només ell té raó,
encara que sa situació
demostrí que va errat.
No fa molt que m'han contat
com es diu es menjador
diuen que per fer un favor
qualcú hi va a ajudar,
i pes sol fet de posar
taula, o rentar es plats
té dret a omplir sa panxa
des menjar que han pagat tots.

Jo dic: -A qui va a ajudar?
si dina, ja està pagada
sa feina realitzada.
No és així? O és que som boig?
Per això és que torn dir,

recordant aquella padrina
quan es cap ja li anava entorn;
ho dic i ho repetesco:
"Ja no hi ha temps que no torn"
Vull fer una declaració:
No vegi ningú, per favor,
mala intenció en lo que dic
solament cont lo que he vist
i em prest a comentar-ho.
No ho trob bé, ni malament.
No és cap jutge l'autor.

Miquel Oliver

ROMANÇ DE LA TERRA I EL FILL

DAVANT L'AMETLER FLORIT

Tanmateix, Mare Terra,
no engosparé la nit
abans de confessar-te
la culpa del meu crim.
A la tercera ronda
de soledat amb vi
escardaré, eixorcs,
els ponadors del pit.
Confessaré el dia,
ai las, l'instrument precís,
en què m'enamorares.
Tu, mare; i jo, el teu fill.
Tu, la gran Mare Terra,
i jo, el teu fill petit.
Després dels anys vaig saber
que es diu complex d'Edip.

Record aquella tarda
d'amorosit febrer.
El sol cap a la posta
besava els ametlers,
que amb la seva florida
albaven el coster.
El farratge del brull,
a la clova dels mens,
trenava la catifa
dels nostres sentiments,
on tot jo em bolcava
foll d'anamorament.

Aquella verdor, Terra,
entendrint els sembrats,
com si les mans de l'home
haguessin llaurat pau.
Aquella albada, Mare,
d'arbres agosarats,
com si als ulls de les branques
riguessin els infants.
Aquella repicada
d'esquelles de mulats,
com si a totes les viles
trencassin campanars.
Aquella bruixeria
em deixà anemorat.
Amb la teva bellesa,

amb tot el seu esclat
de tendreses florides,
vaig romandre encisat.
Des d'aleshores, Terra,
mon cor odia el mar.

Des d'aleshores, Mare,
sé d'on neix el meu plant,
que, engelosit, gemega
quan em tens allunat.
Sé d'on brosta la ràbia
que mossega el meu cant
quan no gosa besar-te
ton esclafit de sang,
perquè em manca el coratge
de capgirar tornalls
que em portin la innocència
dels vells interrogants.

Si ja té el vel de noces
l'ametler florit
què espera per casar-se
si el camp li ha parat llit,
amb cobertors de randes
i matalàs de brins?

Què és el núvol que baixa
a vestir despullats
negres troncs d'hivernada
o és, en canvi, l'eixam
de la florida que alça
son vol en comiat
del sol que se retira
fredorenc cap al tard?

Tanmateix, Terra Mare,
no engosparé la nit
abans de confessar-te
que és el mateix delit
que suara congria,
per les rels de l'edip,
engatat de bellesa,
amb l'ametler florit
i Tu entendrint l'estora
del verd amorosit.

Del llibre de poemes "Nissaga de Sen"

d'En Jaume Santandreu Sureda

IMATGES DELS REIS I DE LA FESTA DE SANT ANTONI

ELS REIS

Com cada any, el passat 5 de Gener a entrada de fosc arribaren al nostre poble S.S.M.M. els Reis Mags d'Orient acompanyats dels seus patges, renou de cohets i carregats de juguetes.

Foren esperats amb espectació a la Plaça des Pou per un numerosíssim públic en la seva majoria nins. Arribats a la plaça es presentaren a les autoritats locals fent cap a l'Ajuntament on eren esperats pel Batle i Regidors. Més tard, a peu, es dirigiren cap a l'església on oferiren els seus presents a Jesús nin i pronunciaren un breu parlament.

El Diumenge dia 6 de Gener i després d'assistir a l'Ofici, començaren a repartir les juguetes als nins del poble.

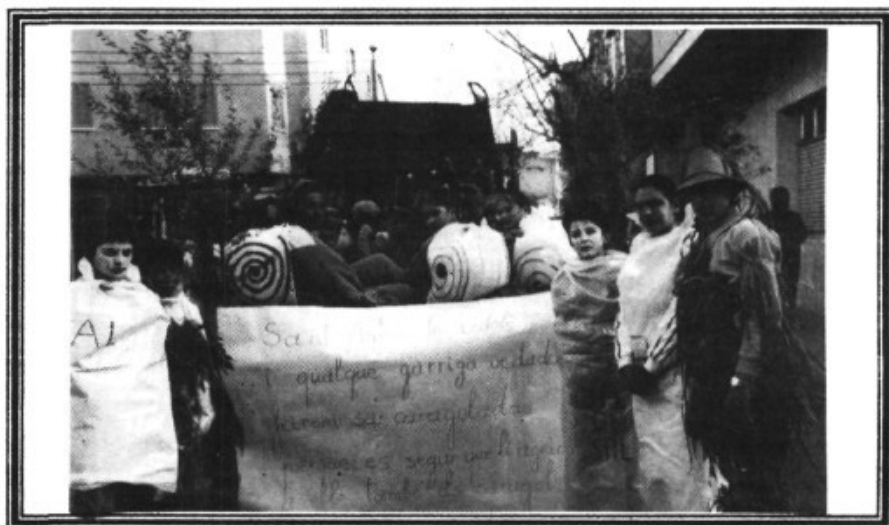
Enhorabona a tots els qui feren possible un any més la "Diada dels Reis" ja que es superaren respecte d'anys anteriors i d'aquesta manera contribuïren a mantenir la il·lusió dels menuts.

SANT ANTONI: FOGUERONS I BENEIDES.

Com en anys anteriors, la nit del 16 de Gener, dissabte de Sant Antoni, cap a les 17 h. començà la nit de foc amb el fogueró que muntà l'A.P.A. del C.P. A. Monjo a l'Escola de Dalt convidant a berenar als alumnes i pares que en volgueren.

Mentre la llenya es tornava caliu els nins i nines que vana "ball de bot" estriaren el fred ballant al so dels boleros i jotes dirigits pel seu mestre, En Biel de Llubí.

Cap a les 20 h. començaren a prendre els dos foguerons que els quintos i quintes havien preparats a la plaça on l'Ajuntament havia convidat a sopar de botifarrons i llonganissa torrada, pa i vi a tots els veïns del poble.

Cap a les 21'30 h. un grup de persones que van a aprendre de ballar "ball de bot" feren la classe damunt la plaça per espai de quasi dues hores deleitant a la gent amb els seus balls i sons de les boleres i jotes. Es veu que la gent anava freda i s'estimaren més mirar des de vora el fogueró que sortir a ballar.

Ja el Dijous, dia de Sant Antoni, cap a les 15'30 h. començaren a la Plaça des Pou, davant l'Ajuntament, les tradicionals "beneïdes" amb la participació de carrosses, una dotzena, i gen que duïa a beneir els seus animals.

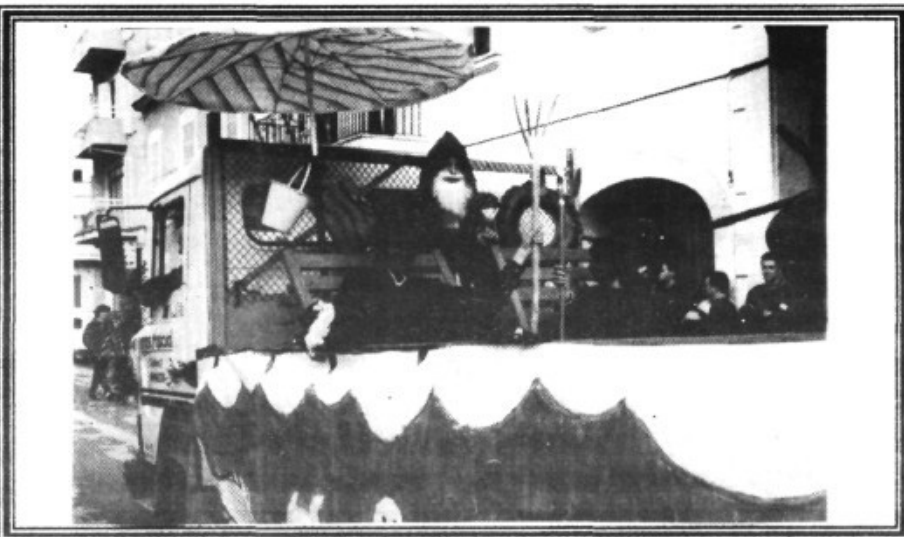
L'Ajuntament havia establert quatre premis per a les carrosses més ben presentades, que consistien: el 1er. 25.000 pts. i un trofeu, 2on. 15.000 pts. i trofeu, 3er. 10.000 pts. i trofeu i 4art. 5.000 pts. i trofeu. Per la resta de participants hi havia una ensaimada i una botella de xampany.

Després de donar bastantes voltes a la plaça i carrers dels voltants el jurat otorgà els premis esmentats a les carrosses següents:

- 1er. premi: "Caragolada de Sant Antoni".
- 2on. premi: "Tercera Edat".
- 3er. premi: "
- 4art. premi: "Vacances dels dimonis".

A la plaça i els seus voltants s'hi arribà a concentrar una gentada i més d'un se'n anà dutxat ja que com ve essent norma els quintos l'armaren i com que enguany l'aigua va barato le donaven a ribellades.

Onofre Sureda Ribas.

Jaume Vidal i Alcover, en el record

Evocació de Jaume Vidal i Alcover

El 3 de gener d'enguany va morir a Barcelona l'escriptor Jaume Vidal i Alcover, als 67 anys. Deixa darrera seu una producció literària molt extensa com a poeta, narrador, autor teatral, crític i historiador de la literatura. Per damunt de tot, però, resta la seva imatge d'home culte, bon conversador, incisiu, divertit i polèmic que més d'una vegada va fer trontollar els nostres petits i alguns cops claustròfòbics cercles literaris. M'és difícil ara, amb aquests mots d'urgència, sintetitzar tot el que ha pogut significar un home d'una formació cultural tan vasta i d'unes inquietuds estètiques tan diverses com va ésser ell. Tampoc no vull fer un inventari de les seves obres i de les dates en què es publicaren. Vull només evocar uns pocs aspectes del seu tracte amb la literatura que ara se'm fan especialment presents.

Per exemple, aquells versos que va escriure cap al 1956-1957 i que va publicar, molts anys després, inclosos al llibre *Tres suites de luxe* (Manacor 1979). Em semblen ara d'allò més escaients:

Un dia em cansaré d'escriure versos
insistent sempre sobre el mateix tema.
La gent, la tendré ja tan anostrada,
que, en veure un llibre meu als
mostradors,
"Mira", dirà, "un llibre nou d'en Jaume"
(això els amics) o "Una obra nova" (els
altres)
"d'en Vidal Alcover". El compraran.
Naturalment, ni en tallaran les fulles.
I faran bé: prou feren de comprar-lo,
i el llibre sempre és el mateix. Però
serà que jo, aleshores, ho sabré
ja tot, tan bé i de tal manera, que
no tendré més remei ni altra esperança
que lliurar-me, els ulls clucs i somrient,

a la immortalitat -tan avorrida!

I en efecte, ara Jaume Vidal ja ho sap tot i s'ha lliurat "ulls clucs i somrient", discret i sobtat, a la immortalitat. Han passat, però, gairebé trenta anys des que es donà a conèixer amb el seu primer poemari, *L'hora verda* (1952), un llibret

que, junt amb *El coral i l'espiga*, de Blai Bonet, publicat l'any anterior, significava una renovació radical en el panorama de la poesia mallorquina. No és d'estranyar, per tant, que més d'un benpensant d'aquells moments se n'escandalitzàs fins a l'extrem, rigorosament documentat, d'estripar-ne els fulls. I és que *L'hora verda* era un llibre amarat de García Lorca, de Rimbaud i Verlaine, juganer i lluminós, intencionadament frívol i exultant. La poesia com una festa de joventut -aquesta és la "verdor" que pregonitza el títol- en una mena de jardí extraordinàriament sensual. Ben a l'inrevés del rigor formal, la contenció emotiva i la gravidesa que demanaven els

deixebles de la vella "Escola Mallorquina". No seria aquesta l'única vegada que Jaume Vidal obriria camins. El 1957 repetiria la jugada amb *El dolor de cada dia*, llibre amb el que s'inicia a Mallorca un altre corrent literari, el de la poesia realista, sovint entesa com un clam de denúncia. El poeta baixa del seu refugi i s'enfronta amb la realitat de cada dia. I el que troba és, entre d'altres coses, el que explica en aquesta *Cançó* que pertany al recull *Terra negra*, premiat amb el Carles Riba del 1967:

Cançó

Sol entre els pobles,
tu, poble meu,
vius sense vida,
vius de manlleu.

Sol entre els pobles,
tot t'ho han negat:
la veu, la ràbia,
fins el combat
(...)

Poble de penes
i solitud,
tens enclavada
la joventut.

Però no cerquis
la mà de Déu:
ja et darem vida,
oh, poble meu!

No és ara l'hora de veure si la poesia pot acomplir la missió que li demanava, massa ingènuament, aquest corrent literari. Constatam simplement que caracteritzà la literatura dels anys 60 i que Jaume Vidal hi va fer una contribució important. Com també la va fer a la

poesia intimista, amorosa o angoixada. I ara he de citar alguns dels llibres més reeixits de la seva obra: els Sonets a Eurídice (1962) o El fill pròdig (1970).

Tanmateix, una de les coses que millor expliquen la literatura de Jaume Vidal és que aquesta ho va ser tot per a ell. Vull dir que el lligam que separava la vida de l'escriptura era sovint tan tènue que es feia difícil de destriar. Les seves converses sempre giraven entorn de temes literaris i en la seva obra difícilment podem saber què és invenció i què trasllat literal de l'experiència viscuda. A les novel·les i a l'obra narrativa això es fa molt evident. Tertúlia a Ciutat, ara reeditada, per exemple, és una novel·la ben interessant com a tal, però al mateix temps és un document imprescindible per conèixer la vida social del cercle d'escriptors mallorquins més actius durant els anys 50. Per raons personals, no sé estar de referir-me igualment a Dido i Eneas, publicada el 1980. Es tracta d'una narració muntada, com tantes altres, sobre un triangle amorós, resolt, i això és més nou, a favor de la fidelitat i no de la temptació; però, per als que varem viure l'ambient de la Universitat de Barcelona a les portes de la mort de Franco, amb les manifestacions multitudinàries i la presència constant de la policia estatal entre les aules, Dido i Eneas és sobretot la novel·la que ens salva per sempre més aquella època.

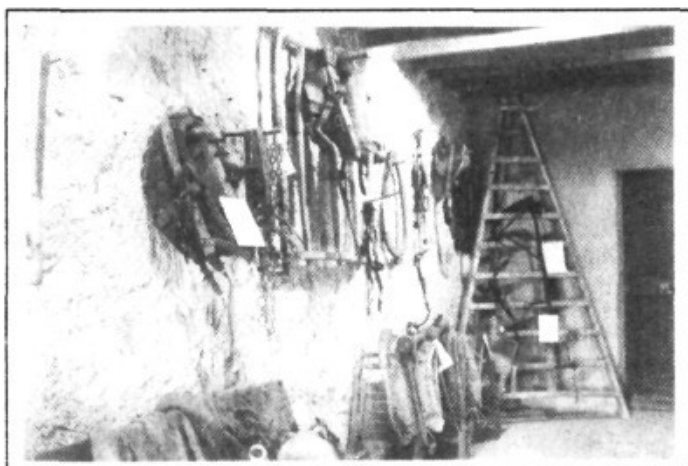
Hauria de parlar de moltes altres obres. De les narracions breus de Mirall de la veu i el crit (1955) i de Les quatre llunes (1969), de l'obra teatral tan poc coneguda, d'altres novel·les i poemaris. No ho faré, però. Reprendré el poema amb què començava aquest comentari i us demanaré que no escolteu el poeta, que obriu els seus llibres, en tal·leu els fulls i us atreviu a descobrir-lo íntegrament, sense mediacions tan pobres com la d'aquestes línies. Vosaltres hi sortireu guanyant.

Joan Mas i Vives.

L'exposició "NADAL DE TERRA" tingué una acollida extraordinària.

L'exposició que, amb el títol de NADAL DE TERRA, s'inaugurà després de les matines a SA CAPELLA FONDA ha tenguut una resposta que podem qualificar, sense exagerar, d'extraordinària.

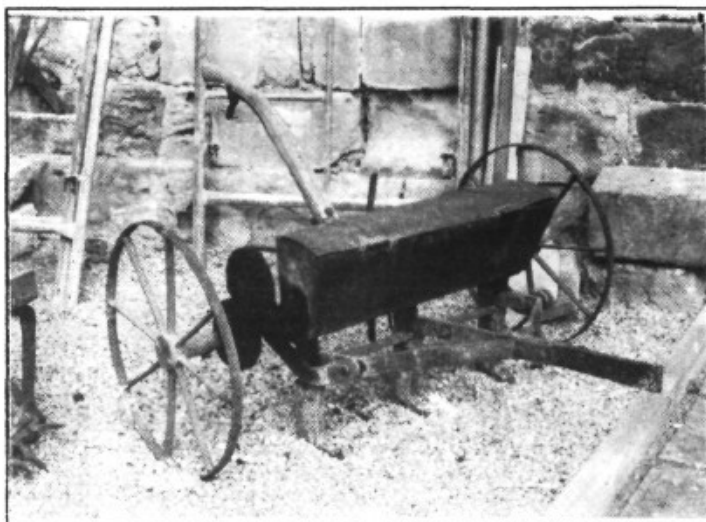
La crida que la comissió, que es va posar al davant de l'exposició, va fer al poble de Maria, va trobar una resposta immediata. SA CAPELLA FONDA es va anar omplint d'eines, estris i aparells vinculats al treball del camp, al més sagrat i autèntic document que un poble pot presentar a la història i al seu futur. Aquestes eines arraconades, ignorades i fins i tot despreciades o malvenudes, anaren arribant en forma d'allau. L'espai

que de bon començament s'havia pensat per a l'exposició ben prest es va veure petit i clarament superat. Finalment es decidí ampliar l'exposició al jardinet que hi ha tot just darrere la capella i al passadís que comunica el campanar i el jardí de la rectoria. La gent gran retrobava un món gairebé oblidat; el més joves varen veure per primera vegada eines que formaven el món més quotidià i usual dels seus avantpassats.

L'exposició que s'havia d'acabar per Sant Antoni, finalment es va haver d'allargar una mica més ja que fins i tot les escoles del Pla volgueren dur els seus alumnes a visitar una exposició que ha merescut els elogis de tothom que l'ha vista.

Encara que només sigui perquè el poble de Maria aprengui a valorar l'enorme tresor que els seus avantpassats els deixaren la mostra exhibida ja s'ho haurà valgut. És bo i lícit que un poble aspiri a millorar el seu futur, però és nefast que no conegui i fins i tot desprecii el llegat dels seus avantpassats.

DIUMENGE

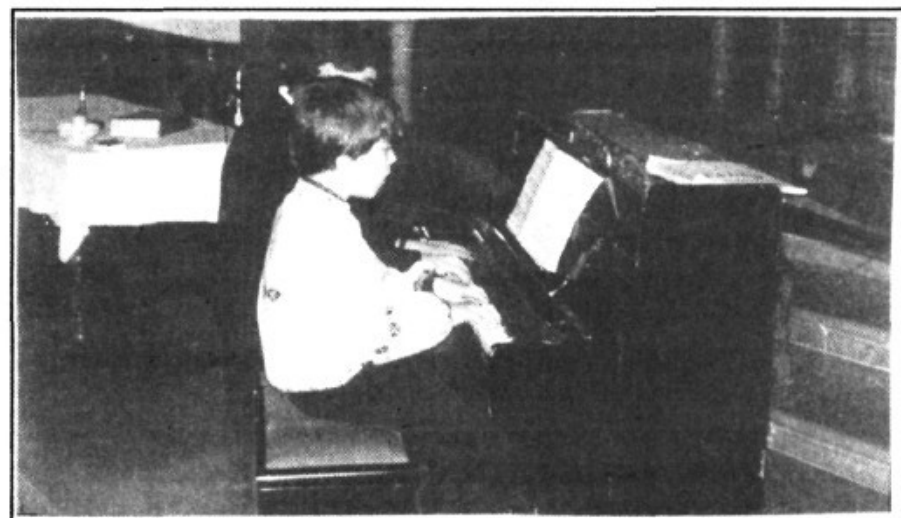
El passat diumenge dia 30 de desembre, tingué lloc a l'església de Maria de la Salut, en sessions de migdia i vespre, les actuacions de l'Escola de Música de Maria de la Salut i de la Coral Verge de la Salut.

Cap a les onze i mitja començà el concert de piano a càrrec dels alumnes de l'Escola de Música que toquen aquest instrument.

A l'acte hi assistí un nombre públic que animà amb entusiasme als joves concertistes. Esperem que a la llarga arribin a traspasar les fronteres del nostre municipi. Estam segurs que si són constants i perseveren ho aconseguiran.

Cap a les deu hores i trenta minuts tengué lloc, també a l'església, el concert de Nadal de cant coral a càrrec de la Coral Verge de la Salut.

A l'església s'hi arribà a concentrar un nombre públic que l'omplí de gom a gom, no bastant els bancs i molta el va haver de veure de dret. L'esmentat concert fou patrocinat per "Sa Nostra" Caixa de Balears a Maria de la Salut.

Onofre Sureda.

MUSICAL

ALUMNES QUE INTERVINGUEREN AL CONCERT

INTEGRANTS DE LA CORAL VERGE DE LA SALUT

Carrerany

Esportiu

BORIS ZLONITK (URSS), CAMPIO DEL IV TORNEIG DE SEMIRRAPIDES D'ESCACS

El club d'Escacs de la nostra vila organitzà un any més, el Torneig de Nadal i amb la modalitat de semi-ràpides a 15 minuts per jugador.

Aquest any, s'obrí la inscripció a tots els escaquistes illencs, obtenint una gran repercussió entre tots ells.

La demostració és el rècord de participants (26), i per altra la presència de jugadors d'èlit, com els insulars Toni Pont, Miquel González... i el mestre internacional Boris Zlonitk, a més de margalidans, binissalemers i els millors de Maria.

Les sis rondes distribuïdes en dos dissabtes, varen estar plenes d'emoció, i així, en el primer dissabte, En Toni Pont i En Miquel González encapçalaven la classificació amb 3 punts, degut al sorprenent empat del mestre soviètic davant el marier Jeroni Bergas.

Aquestes taules donaren una emoció indescriptible, perquè en tres rondes podia passar qualsevol cosa.

I de fet l'interès en el darrer dissabte no defraudà als afeccionats. Primer En Boris guanyà fàcilment a n'Enric, s'imposà, en la xxx ronda, autontàriament a n'En Miquel González i en la darrera ronda, en un partit d'infart davant el nº 3 de Mallorca, En Toni Pont (Calvià), aconseguí el títol de campió, després d'estar a les cordes, degut a què En Toni tenia tot a favor per guanyar. Però en el darrer minut del matx no va poder conservar l'avantatge que tenia i en Boris es proclamà campió.

En quant als escaquistes locals, cal destacar el 3er lloc de la promesa de l'escacs marier, En Xisco Mestre i el 5è d'En Gaspar Mas, sense oblidar les sensacionals taules d'En Jeroni Bergas davant el mestre internacional, jugador del club d'Escacs Sta. Margalida. Els altres compliren el pronòstic.

Boris zlonitk (URSS-Sta. Margalida), campió del IV Torneig de Semirràpides de Nadal

El torneig va esser arbitrat per Josep Ferriol que juntament amb l'organització varen ratllar la perfecció, donant en aquest torneig una qualitat i categoria difícil de superar en anys vinents.

Aquesta va esser la classificació final:

- 1er Boris Zlonitk (URSS-Sta Margalida). 5'5 punts.
- 2on Miquel González (Son Oliva)..... 5 "
- 3er Xisco Mestre (Maria de la Salut)... 4'5 "
- 4rt Antoni Pont (Calvià)..... 4 "
- 5è Gaspar Mas (Maria de la Salut)..... 4 "

(Fins a 26 participants)
Enric Pozo Mas.

NOTA: Pels afeccionats a l'escacs, cal dir que cada dimarts entre les 14 i les 15 hores n'Enric Pozo participa com a comentarista de les novetats d'aquest esport a la sintonia d'ANTENA 3 Comarcal des de Capdepera en el 99.2 del dial de la freqüència modulada.

M. González, T. Pont, Boris Zlonitk, Enric Pozo i Jeroni, atents a la jugada

Carrerany

Esportiu

LA VOLTA CICLISTA A ESPANYA PASSARÀ
PER MARIA

La temporada ciclista mallorquina per a l'any 1.991 serà molt més intensa que en anys anteriors per la presència de dues importants proves de ciclisme professional a la nostra illa.

Una d'elles serà la Volta a Espanya, els dies cinc i sis de Maig, a dues proves que seran de ruta i contra-rellotge respectivament. La primera d'elles passarà molt prop de la nostra localitat, ja que el croquis assenyalat marca el tram Petra-Santa Margalida, amb la qual cosa la caravana ciclista transcorrerà per la carretera des Rafal. L'itinerari complet de l'esmentada jornada és el següent: Palma, Son Ferriol, Algaida, Montuïri, Vilafranca, creuer Petra, Petra, Santa Margalida, Can Picafort, Port d'Alcúdia, Port de Pollença, Pollença, Puig Tomir (premi de muntanya de 2ª categoria), Lluc, Puig Major (premi de muntanya de 2ª categoria), Sóller, Coll de Sóller (premi de muntanya de 2ª categoria), i arribada al Passeig Marítim de Palma, després d'haver recorregut 188 quilòmetres,

XALLENGE DE PROFESSIONALS

La segona de les proves importants de la temporada d'enguany serà la "Xallenge-Volta a Mallorca per a Professionals", la qual es celebrarà entre el diumenge dia 3 de Març i el dijous dia 7. Prova que constarà de 5 grans premis, que, conjuntament, formaran la "Xallenge" o classificació per punts acumulats.

Una de les etapes, la quarta que es desenvoluparà el dimecres dia 6, tenia previst passar en direcció Inca-Petra, per la qual cosa, el Club Ciclista va fer algunes gestions, aconseguint que des de Sineu es desviï cap a Maria, passant per la Plaça des Pou i continuant cap al Rafal i Petra. Una jornada que tindrà un total de 163 quilòmetres i el següent itinerari: Palma, Coll de Sóller (Premi

de Muntanya de 1ª Categoria), Sóller, Puig Major (Premi de Muntanya de 1ª Categoria), Creuer de Lluc, Caimari, Selva, Inca, Sineu, MARIA DE LA SALUT, Petra, Manacor, Vilafranca, Montuïri, Algaida, Lluçmajor, S'Arenal i arribada final al restaurant Brasília.

PLA DE MALLORCA

Una vegada més, els clubs ciclistes de la nostra Comarca estan treballant per la nova edició, la setena del "Pla de Mallorca-Gran Premi La Caixa" que començarà el diumenge dia 28 d'Abril, per a continuar el mes de Maig, els dies 1, 12, 19 i 26, i els 2 i 9 de Juny, amb el sopar i entrega de trofeus que es celebraria el 14 o 15 de Juny. Una prova que no tindrà diferències importants respecte dels anys anteriors.

CALENDARI DE COMPETICIONS

El nou calendari de competicions de la Federació Balear de Ciclisme contempla com a proves organitzades pel nostre club ciclista les següents: dilluns dia 1 d'Abril, segona festa de Pasqua (totes les categories), dissabte dia 7 de setembre, festes patronals (totes categories). Diumenge dia 22 de setembre (Campionat Balear d'Alevins, Infants i Socials).

Club Ciclista de Maria de la Salut.

FEIM CARRERANY

La següent excursió que tenim programada és al **TORRENT DE COANEGRA**.

L'excursió no és llarga ni pesada, ni fastigosa; pot fer-se per tant per qualsevol persona que tenguí una mica el costum de caminar. Més de la meitat del recorregut es fa per amples i suggestius camins de carro de muntanya, entre agradables i silenciosos olivars amb racons de bel·les perspectives.

Tot en aquest recorregut és senzill i sense complicacions. Es podria dir que es tracta d'una excursió en to menor, plàcida,

atractiva i suggerent.

La partida, com sempre, serà des de la Plaça des Pou a les 8'30 h. del Diumenge dia 10 de Febrer.

ES COMELLAR DE COANEGRA

Aquesta vall s'estén des de Son Torrella fins a Orient. Envoltat per elevades muntanyes, entre elles el Puig de Sa Comuna de Bunyola i el de Na Marit. Compta aquesta vall amb varies coves

molt notables. L'anomenada Avenç de Son Pou o Cova dels Coloms fou coneguda antigament com a cova d'En Botó.

Abans de la Conquesta de Mallorca pel Rei Jaume I ja existia una població àrab a l'entrada de la vall, anomenada "Abdak", no lluny de Son Torrella.

No sabem res de l'origen del seu nom: COANEGRA. Tal vegada els moros ja l'anomenaven així i d'ells el prendrien els cristians, traduint-lo. Cal pensar que l'inspiraria l'especial configuració de la sinuosa vall. Des de So N'Oliver fins a Son Pou, es va estrenyent, i les penyes presenten una tonalitat negrenca, en desembocar en un angost freu (desfiladero), d'important altura, pel que passa el torrent.

(Del Corpus de Toponímia de Mallorca JMP).

Onofre Sureda Ribas.

